

GENÇ İŞSİZLİĞİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERE İLİŞKİN AMPİRİK BİR ANALİZ¹

Hüseyin GÜVENOĞLU* Musa BAYIR**

ÖZ: Genç işsizlik son yıllarda artış gösteren önemli bir ekonomik sorundur. Birçok ülkede artış gösteren genç işsizlik oranlarının önemli ekonomik ve sosyal sorunlara neden olduğu ifade edilebilir. Bu nedenle, genç işsizliğine dair sorunun nedenlerinin araştırılması oldukça önemlidir. Çalışma, 55 gelişmiş ve gelişmekte olan ülkede genç işsizliği etkileyen makroekonomik faktörlerin araştırılmasını amaçlamaktadır. Çalışmanın analiz yöntemi panel regresyondur. Analizler 2002-2019 dönemini kapsamaktadır. Çalışmanın bağımlı değişkeni genç işsizlik oranıdır. Ekonometrik modelde, bağımsız değişkenler ekonomik büyüme, dışa açıklık, yatırımlar, nüfus, enflasyon, doğrudan yabancı yatırımlar ve kamu harcamalarıdır. Analiz sonuçları, ekonomik büyüme, enflasyon ve kamu harcamalarındaki artışın genç işsizliği azalttığını göstermektedir. Diğer taraftan, dışa açıklık genç işsizliği artırmaktadır. Bunun dışında, yatırımlar, nüfus ve doğrudan yabancı yatırımlar genç işsizlik oranları üzerinde istatistiksel açıdan anlamlı bir etkiye sahip değildir.

Anahtar Kelimeler: Genç İşsizlik, Ekonomik Büyüme, Kamu Harcamaları, Enflasyon, Panel Regresyon,

Makale Türü : Araştırma

Jel Sınıflandırması: E24, J64, C23

DOI : uiibd.820655

Geliş tarihi: 03.11.2020 / **Kabul Tarihi:** 12.12.2020 / **Yayın Tarihi:** 22.12.2020

AN EMPIRIC ANALYSIS ON FACTORS AFFECTING YOUTH UNEMPLOYMENT

ABSTRACT: Youth unemployment is an important economic problem that has increased significantly in recent years. It can be stated that increasing youth unemployment rates in many countries cause significant economic and social problems. Therefore, it is very important to examine the causes of the youth unemployment problem. The study aims to investigate the macroeconomic factors affecting youth unemployment in 55 developed and developing countries. The method of study is panel regression. The analysis covers between the 2002-2019 period. The dependent variable is the youth unemployment rate. The independent variables are economic growth, openness, investments, population, inflation, foreign direct investments and government expenditures in the econometric model. Analysis results show that an increase in economic growth, inflation and government expenditures decrease the youth unemployment. On the other hand, openness increases youth unemployment. Apart from this, investments, population and foreign direct investments do not have a statistically significant effect on youth unemployment rates.

Key Words: Youth unemployment, Economic Growth, Government Expenditures, Inflation, Panel Regression,

Type of Article : Research

Jel Classification: E24, J64, C23

DOI : uiibd.820655

Received: 03.11.2020 / **Accepted:** 12.12.2020 / **Published:** 22.12.2020

* Araştırma Görevlisi, Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi, Balıkesir, hguvenoglu@bandirma.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5220-3657

** Dr. Öğretim Üyesi, Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi, Balıkesir, musa.bayir@gmail.com, ORCID: 0000-0002-6877-4032

Kaynak gösterimi için:

GÜVENOĞLU, H. ve BAYIR, M. (2020). Genç İşsizliği Etkileyen Faktörlere İlişkin Ampirik Bir Analiz. Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 6 (2), 19-36. DOI: uiibd.820655

¹ Bu çalışma 21-22 Ağustos 2020 tarihlerinde düzenlenen VII. International Conference on Applied Economics and Finance & Extended with Social Sciences isimli sempozyumda sunulmuştur.

1. GİRİŞ

Küreselleşme süreci, teknolojiye meydana gelen değişim ve gelişmeler, ekonomilerin dışa açılması, uluslararası rekabetin ortaya çıkması, çok uluslu şirketlerin varlığı, artan nüfus ve göç hareketliliği gibi faktörler işgücü piyasalarında ve istihdam olanaklarında bazı gelişmelere yol açmıştır. Bu çerçevede işsizlik olgusu gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin makroekonomik sorunlarından biri haline gelmiştir. Bir ülkenin ekonomik büyüme ve kalkınma seviyelerinin en önemli göstergelerinden biri işsizliktir. İşsizlik olgusu hem ekonomik hem de sosyal boyutları olan bir sorun olarak ülkeler için önem taşımaktadır. Bu nedenle ülkeler konjonktürel yapıya ve yapısal özelliklere göre işsizlikle mücadele politikaları uygulamaktadır. Bununla birlikte, ekonomiler için işsizlik sorunun giderilmesine yönelik politikaların uygulanması kadar işsizliğe neden olan faktörlerin tespit edilmesi de önem arz etmektedir.

İşsizlik olgusu dar anlamda üretim faktörlerinden emek girdisinin üretim sürecinde fiili olarak kullanılmaması durumu şeklinde tanımlanmaktadır. Geniş anlamda ise çalışma çağındaki (15-65 yaş), çalışmaya engel olacak herhangi bir bedensel veya zihinsel özrü bulunmayan, çalışma arzusu olan, cari ücret düzeyinde çalışmaya razı olan ve iş arayan fakat iş bulamayan işgücünün varlığı olarak ifade edilmektedir. Bu tanıma göre iş bulamayan işgücünün toplam işgücüne (çalışanlar + işsizler) oranı ise işsizlik oranını göstermektedir (Yıldırım vd., 2008: 67). İşsizlik olgusu yaş, cinsiyet, eğitim durumu, etnik köken, coğrafi dağılım, meslek grupları gibi çeşitli şekillerde sınıflandırılabilir (Yıldırım vd., 2008: 354). Söz konusu sınıflandırmalardan yaş gruplarına göre yapılan sınıflandırma kapsamında değerlendirilen genç işsizlik olgusu günümüzde tüm ülkeleri yakından ilgilendiren bir sorun olarak dikkat çekmektedir. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'nün 138 sayılı sözleşmesinde 15-24 yaşları arasındaki çalışan işgücü genç işçi olarak nitelendirilmektedir. ILO'nun bu tanımıyla uyumlu olarak Birleşmiş Milletler (BM), Avrupa Birliği (AB), Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD), Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) gibi çok sayıda ulusal ve uluslararası kurum tarafından da 15-24 yaş aralığındaki işgücü genç işçi olarak kabul etmektedir. Bu doğrultuda 15-24 yaşları arasında yer alan, referans döneminde istihdam edilmeyen ve bir saatten fazla bir süreliğine istihdam edilmemiş, çalışmaya engel bedensel ve zihinsel engeli olmayan, çalışma arzusunda olan ve aktif olarak iş arayan fakat iş bulamayan işgücüne genç işsizlik adı verilmektedir. Bu çerçevede genç işsizlik oranı, bir ülkede 15-24 yaş grubunda yer alan ve işsiz olarak nitelendirilen genç nüfusun, 15-24 yaş grubu arasında yer alan işgücüne oranı şeklinde tanımlanmaktadır (Yavuzaslan vd., 2017: 23; Topçu ve Biçimveren, 2020: 54-55).

Üretim sürecinin en önemli faktörlerinden biri emektir. Bir ülkenin yeterli düzeyde emek gücüne sahip olması üretimin sürekliliği için önem arz etmektedir. Bu noktada emek gücünün genç olması üretimin daha verimli işlenmesini ve dolayısıyla ekonominin üretim gücünün artmasını sağlamaktadır. Bir ülkenin yüksek genç nüfusa sahip olması yaratıcı ve dinamik bir potansiyele sahip olduğu anlamına gelmektedir. Bu da ülke ekonomisinin kalkınmasında motive edici bir güç olarak değerlendirilmektedir. Yaratıcı, dinamik, yenilikçi genç bir nüfusun ülke ekonomisinin büyümesini olumlu yönde etkileyeceği öngörülmektedir. Bu nedenle, demografik fırsat penceresinin sunmuş olduğu genç işgücü bir ülkenin büyümesinde ve kalkınmasında önemli rol oynamaktadır. Diğer tüm faktörlerin sabit olduğu varsayımı altında daha fazla genç nüfusa sahip olan ülkelerin diğer ülkelere göre daha avantajlı olduğunu söylemek mümkündür. Bu nedenle bir ülke için en önemli potansiyel güçlerden biri genç nüfustur. Burada önemli olan genç nüfusun potansiyelinden maksimum

düzeyde faydalanabilmektedir. Bunun içinde genç nüfusun istihdam edilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde ülkeler sahip oldukları emek gücünü etkin bir şekilde kullanamamış olacaktır. Bu da ekonominin gelişmesini olumsuz etkileyecektir. Bu nedenle genç işsizlik sorunu ekonomik ve sosyal boyutları oldukça geniş olan bir durum olarak görülmektedir (Günaydın ve Çetin, 2015: 18; Ayhan, 2016: 262). Genç nüfus hem mevcut dönem için ülke ekonomisine katkı sağlayarak hem de gelecek kuşaklara işgücü, eğitim, bilgi, beceri gibi değerlerin aktarılmasına katkıda bulunarak ekonominin büyümesinde ve gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Bu nedenle ekonomilerin temel hedeflerinden biri sahip oldukları genç nüfusun istihdam edileceği ortamları oluşturarak genç işsizliğin azaltılması olmalıdır (Sayın, 2011: 34). Aksi takdirde genç işsizlik sorunu hem mevcut dönem için bir ekonomik ve sosyal kayıp olarak topluma maliyetler yükleyecek hem de gençlerin iş yaşamına yeni katıldıkları bir dönemde karşılaştıkları ve hayatları boyunca etkileneceği ekonomik ve sosyal bir sorun haline gelecektir (Balcı-İzgi, 2012: 296).

Genç işsizlik günümüzde gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin makroekonomik sorunlarının başında gelmektedir. Yukarıda ifade edildiği gibi, genç nüfusun işsiz kalmasının ülkeye hem ekonomik hem de sosyal yönden önemli maliyetleri olmaktadır. Bu nedenle genç işsizliğe neden olan faktörlerin tespit edilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda çalışmada 54 gelişmiş ve gelişmekte olan ülke için 2002-2019 dönemi verilerinden yararlanılarak genç işsizliği etkileyen faktörlerin panel regresyon yöntemi ile tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Çalışmanın bundan sonraki bölümünde, genç işsizlik, nedenleri ve sonuçları ayrıntılı bir şekilde açıklanmaktadır. Üçüncü bölümde konuya ilişkin literatür çalışmalarına, dördüncü bölümde ekonometrik analize ve analiz sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmektedir. Son bölümde ise çalışmanın sonuç kısmı yer almaktadır.

1. Genç İşsizlik, Nedenleri ve Sonuçları

Ülkelerde işsizlik oranları incelendiğinde genç işsizlik oranlarının çoğunlukla toplam işsizlik oranlarının üzerinde olduğu görülmektedir. Bu bağlamda genç işsizlik oranlarının azaltılmasının toplam işsizlik oranlarını da düşüreceğini söylemek mümkündür. Genç işsizlik oranlarının düşürülmesi için ilk olarak genç işsizliğe neden olan faktörlerin tespit edilmesi gerekmektedir. Genç işsizliğe neden olan birçok faktör bulunmaktadır. Bunlar genç işgücünün yapısal özellikleri, işgücü piyasalarının yapısal özellikleri, mikro faktörler ve makro faktörler olarak sıralanabilmektedir. Genç işsizliğe neden olan makro boyutlu faktörler ekonomik durgunluk ve krizler, toplam talep yetersizliği, enflasyon, dışa açıklık, uluslararası rekabet gücündeki düşüşler, yabancı sermaye girişleri, demografik faktörler, emek piyasalarının yeterli düzeyde esnek olmaması, istihdam korumaları, asgari ücret uygulaması, gençlere yönelik ücret politikası, işgücü politikalarının yetersizliği, eğitim politikalarının yetersizliği, ücret dışındaki maliyetlerin yüksek oluşu, sosyal devlet anlayışı kapsamında uygulanan bazı politikalar şeklinde sıralanabilir (Murat ve Şahin, 2011: 43-54; Schmid, 2013: 5-6). Ekonomik durgunluk ve kriz dönemlerinde işleri olumsuz etkilenen işverenler ilk olarak daha az tecrübeye sahip olan gençleri işten çıkarmaktadır (Coenjaerts vd., 2009: 120). Bu nedenle konjonktürel işsizliğin genç işsizliğin önemli nedenlerinden biri olabileceği görülmektedir. Başka bir ifadeyle, konjonktürel işsizlik toplumun geneli üzerinde etkili olsa da, genç işgücü bu durumdan daha fazla etkilenmektedir. Diğer taraftan yapısal işsizlikte genç işsizliğe neden olan faktörlerden biri olarak görülmektedir. Beşerî sermaye düzeylerinin yeterli seviyede olmayışı gençlerin istihdam edilmesini güçleştirmektedir (Baran vd., 2013: 67). Genç işsizliğe neden olan mikro boyutlu faktörler ise gençlerin ilk kez iş hayatına

atılması, gençlerin yeterli bilgi, beceri ve tecrübeye sahip olmaması, gençlerin çalışma eğilimleri, gençlere özgü özellikler, etnik köken şeklinde ifade edilebilir (Murat ve Şahin, 2011: 43-54).

Dünya Bankası'nın 2013 yılında hazırlamış olduğu "Jobs" isimli raporda ise genç işsizliğin nedenleri dört gruba ayrılarak incelenmiştir (World Bank, 2013: 207). Birinci neden, toplam nüfus içerinden genç nüfusun payının yüksek olmasıdır. Bir ülkede genç nüfusun fazla olması ve bu nüfusun istihdam edilememesi genç işsizliğin artmasına neden olmaktadır. İkinci neden, işgücü piyasalarında bilgi asimetrisi sorununun yaşanmasıdır. İlk defa iş hayatına atılan gençlerin işgücü piyasalarında yeterli bilgiye sahip olmaması genç işsizliğin artmasına yol açmaktadır. Üçüncü neden, gençlerin kişisel ve sosyal ağlara sahip olmamalarıdır. Gençlerin tasarruf düzeyleri düşük olduğundan, bilgi ve tecrübe yetersizliğinden ve güven eksikliğinden dolayı finansal ve fiziksel sermayeye ulaşım imkânları kısıtlıdır. Bu durum gençlerin iş kurma ve geliştirme olanaklarını sınırlandırmaktadır. Bu da genç işsizliğe neden olmaktadır (Schmid, 2013: 5-6). Dördüncü ve son neden ise gençlerdeki niteliksel eksikliklerdir. Genç nüfusun yetişkin nüfusa göre daha az tecrübeli olması ve yeterli beceriye sahip olmaması karşısında işverenlerin ise tecrübeli ve becerikli personel arama arzusu ekonomilerde genç işsizlik oranının artmasına neden olmaktadır (Coenjaerts vd., 2009: 120). Genç işsizliğe neden olan bir diğer faktör genç nüfusun sahip olduğu bilgi ve beceri gibi donanımlara ilişkin niteliklerin işgücü piyasasında talep edilen niteliklerle örtüşmemesidir. Bu duruma neden olan en önemli faktör ise eğitim sisteminin işgücü piyasalarının ihtiyaçları doğrultusunda düzenlenmemiş olmasıdır (Bedir ve Uyanık, 2006: 3; Bingöl, 2019: 143).

Bir ekonomide yaşanan ekonomik ve sosyal sorunlardan en fazla etkilenen kesim gençlerdir. Özellikle genç nüfusun toplam nüfus içindeki payının yüksek olduğu ülkelerde genç işsizlik oranları daha yüksektir. Bu durum ülkede genç işsizliğin olumsuz etkilerinin daha derinden hissedilmesine neden olmaktadır. Ekonomilerin en önemli sorunlarından biri olan genç işsizliğin ekonomik, sosyal ve psikolojik sonuçları bulunmaktadır. Gençlerin en verimli çağlarında sahip oldukları potansiyel güçlerinden yararlanılmaması üretim sürecinde emek gücünün etkin bir şekilde kullanılmadığını göstermektedir. Bu durum genç nüfusa sahip olan ülke ekonomisinde demografik fırsat penceresinin sunmuş olduğu imkândan yararlanılmadığını ifade etmektedir. Gençlerin üretim sürecine katılmaması hem genç nüfus için hem de ülke ekonomisi için bir gelir kaybı olarak nitelendirilmektedir. Bu da ekonominin büyümesini ve kalkınmasını olumsuz etkilemektedir. Genç işsizlik sorununun ekonomik boyutlarının yanında sosyal ve psikolojik boyutları da bulunmaktadır. İşsiz olan gençler zamanla iş bulma ümitlerini, bilgi, beceri ve yeteneklerini de kaybetmektedir. Bu da gençlerde iş arama motivasyonunun azalmasına yol açarak gençlerin işgücüne katılmalarını azaltacaktır. Gençler işsiz kaldıkça gelir elde edemeyecek ve yoksulluk olgusu yaşanacaktır. Bu sürecin uzamasıyla birlikte gençlerde özgüven kaybı, bedensel, psikolojik sorunlar ile siyasal düzene karşıtlık gibi sorunlar yaşanacaktır. Genç işsizlik sorununun çözülmemesi toplumda hırsızlık, intihar, çatışma gibi sosyal ve psikolojik sorunların doğmasına ve suç oranlarının artmasına neden olabilmektedir. Dolayısıyla genç işsizlik sorunu hem bireysel hem de toplumsal sorunların yaşanmasına neden olmaktadır. Gençlerin işgücü piyasalarında tam istihdam edilmemesi nesiller arasında yoksulluk ve dışlanma kısır döngüsünü tetikleyebilmektedir. Bu da genç işsizliğin olumsuz etkilerinin mevcut dönemle sınırlı olmayacağını göstermektedir. Ayrıca genç işsizlik sorunu gençlerin başka bölge ve ülkelere göç etmesine neden olmaktadır. Böylece genç işsizlik ülkede yeni bir sosyo-ekonomik boyutları olan göç sorununun ortaya çıkmasına yol açmaktadır (Coenjaerts, vd., 2009: 120;

Karabıyık, 2009: 303-304; Adak, 2010: 110-114; Işık, 2016: 137). Bu doğrultuda genç işsizliğin ekonomik ve sosyal yapıya önemli maliyetlerinin olduğunu söylemek mümkündür. Bu nedenle genç işsizlik ekonomik, sosyal ve psikolojik sorunlara neden olabilecek ve acil bir şekilde çözüme kavuşturulması gereken bir sorun olarak dikkat çekmektedir.

2. Literatür Taraması

Literatürde genç işsizliğin nedenlerinin ampirik olarak araştırıldığı çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalarda panel veri analizi kullanılarak çeşitli ülke grupları analiz edildiği gibi yalnızca bir ülkeye ilişkin değerlendirmelerin de yapıldığı görülmektedir. Ayrıca genç işsizliğe neden olan faktörler olarak bazı çalışmalar mikro boyutlu unsurları dikkate alırken diğerleri makro boyutlu göstergeleri göz önünde bulundurmuştur. Son olarak söz konusu çalışmalar incelendiğinde genç işsizliğe neden olan faktörlerin ülkeye, incelenen döneme ve kullanılan ekonometrik yöntemlere göre farklılaştığı görülmektedir.

Choudhry vd., (2010), 72 ülkede 1980-2005 dönemi için finansal krizlerin genç işsizlik üzerindeki etkisini panel veri yöntemini kullanarak analiz etmişlerdir. Analiz sonucunda finansal krizlerin genç istihdam üzerinde pozitif ve istatistiki olarak anlamlı bir etkisinin olduğunu tespit etmişlerdir. O'Higgins (2012), AB ülkelerinde 1988-2011 dönemi için durgunluk döneminde işgücü piyasalarındaki gelişmelerin genç işsizlik üzerindeki etkisini panel veri yöntemini kullanarak analiz etmiştir. Analiz sonucunda durgunluk döneminde işgücü piyasası esnekliğinin genç işsizliği olumsuz etkilediğini tespit etmiştir. Marelli, Choudhry ve Signorelli (2013), OECD ülkelerinde 1980-2009 döneminde uygulanan politikaların toplam işsizlik ve genç işsizlik üzerindeki etkisini panel veri yöntemini kullanarak analiz etmişlerdir. Analiz sonucunda ekonomik büyüme, ekonomik serbestleşme, işgücü piyasası reformları, part-time istihdam ve aktif istihdam politikalarının toplam işsizliği ve genç işsizliği azalttığına yönelik bulgulara ulaşmışlardır. Ayrıca ekonomik büyümenin teşvik edilmesinin toplam işsizliği ve genç işsizliği azaltmada en önemli faktör olduğuna dikkat çekmişlerdir. Anyanwu (2014), Afrika kıtasında 1980-2010 dönemi için genç işsizliğe neden olan faktörleri kesitsel zaman serisi tekniğini kullanarak analiz etmiştir. Analiz sonucunda bölge içi ticaretin, ekonomik büyümenin, yatırımların, enflasyonun, eğitimin, yüksek kentleşme düzeyinin ve demokrasinin genç işsizliği azalttığını gözlemlemiştir. Ayrıca kamu harcamalarının ve doğrudan yabancı yatırımların genç işsizliğin azaltılmasına önemli bir katkısının olmadığını tespit etmiştir. Dietrich ve Möller (2015), AB ülkelerinde 1995-2014 dönemi için genç işsizliği etkileyen faktörleri panel veri yöntemini kullanarak analiz etmişlerdir. Analiz sonucunda kurumsal iyileştirmelerin ve ekonomik büyümenin genç işsizliği azalttığını gözlemlemiştir. Mastar-Özcan, Tepekule ve Kayalidere (2016), Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde eğitim kalitesi ile genç işsizlik arasındaki ilişkiyi Programme for International Student Assessment (PISA) tekniğini kullanarak incelemiştir. Analiz sonucunda PISA test skorları düşük olan AB üyesi ülkelerde genç işsizlik oranlarının, PISA test skorları yüksek olan AB üyesi ülkelere göre daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. Balcı-İzgi ve Konu (2019), BRICS ülkeleri ile Türkiye'de 1997-2017 dönemi için genç işsizliği belirleyen unsurları Panel ARDL yöntemini kullanarak tespit etmeye çalışmışlardır. Analiz sonucunda kadın genç işsizliğindeki artışın erkek genç işsizliğini arttırdığını; nüfus, büyüme oranı ve tüketim harcamalarındaki artışın ise erkek genç işsizlik oranını düşürdüğünü tespit etmişlerdir. Soylu ve Aydın (2020), AB ülkeleri ile Türkiye'de genç işsizliğe ilişkin teorik değerlendirme yaptıkları çalışmalarında ayrıca Türkiye'de 2000-2018 dönemi için genç işsizliğe neden olan faktörleri en küçük kareler yöntemi ile yapılan regresyon analiziyle ampirik olarak araştırmışlardır.

Analiz sonucunda işgücüne katılım oranlarındaki artışın genç işsizliği arttırdığını, enflasyon oranı ile genç işsizlik arasında ters yönlü bir ilişkinin olduğunu, ekonomik büyümede, eğitim harcamalarında ve doğrudan yabancı yatırım akımlarında meydana gelen artışın genç işsizliği azalttığına yönelik bulgulara ulaşılmıştır. Ayrıca analizde kullanılan eğitim harcamaları ve doğrudan yabancı yatırım akımları değişkenlerinin diğer değişkenlere göre genç işsizlik oranı üzerindeki etkisinin daha güçlü olduğunu tespit etmişlerdir.

D'Ippolito (2011), Danimarka ve İtalya'da 1990-2010 dönemi için ekonomik ve finansal faktörlerin genç işsizlik üzerindeki etkisini zaman serisi modelini kullanarak analiz etmiştir. Analiz sonucunda ekonomik büyümenin genç işsizliği azalttığını tespit etmiştir. Diğer taraftan enflasyon ve faiz oranı değişkenlerinin ise genç işsizliği açıklamada anlamlı bir etkiye sahip olmadığını gözlemlemiştir. Marelli ve Vakulenko (2016), Rusya ve İtalya'da 2004-2011 dönemi için genç işsizlik eğilimlerini Heckman Probit modelini kullanarak analiz etmişlerdir. Analiz sonucunda demografik ve işgücü piyasasının yapısına ilişkin değişkenlerin makroekonomik değişkenlere göre genç işsizlik değişkenini açıklamada daha anlamlı olduğunu gözlemlemiştir. Diğer yandan genç işsizlikle mücadelede eğitim seviyesinin yükseltilmesi yanında gençlere maddi ve manevi desteklerin verilmesi gerektiğine vurgu yapmışlardır. Akhtar ve Shahnaz (2006), Pakistan'da 1990-2003 dönemi için genç işsizliğin belirleyicilerini regresyon yöntemiyle araştırmışlardır. Analiz sonucunda GSYİH'nin yıllık büyüme oranının %4,25'in üzerinde olduğunda genç işsizliği azalttığını, kadın genç işsizliğin azaltılmasında hizmetler sektörü GSYİH'nin GSYİH büyüme oranına göre daha etkili olduğunu, özel sektör yatırımlarının kamu sektörü yatırımlarına göre genç işsizliği düşürmede daha etkin olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca beceri kazanma ve mesleki eğitimin genç istihdamı arttırmadığını gözlemlemiştir. Demidova ve Signorelli (2012), Rusya'da 2000-2009 dönemi için 75 il için genç işsizliği etkileyen faktörleri GMM panel veri analizini kullanarak araştırmışlardır. Analiz sonucunda bölgesel kalkınmanın toplam işsizliği ve genç işsizliği azalttığına yönelik tespitlerde bulunmuşlardır. Ayrıca göç, demografik yapı, dışa açıklık gibi faktörlerin genç işsizliği etkilediğini gözlemlemiştir. Shuryhina (2016), Japonya'da 1990-2013 dönemi için kamunun yürütmüş olduğu politikalar ile genç işsizlik arasındaki ilişkiyi korelasyon analiziyle araştırmıştır. Analiz sonucunda genç işsizlik ile kamu tarafından yapılan sosyal politikalar arasında anlamlı bir ilişkiye rastlamamıştır. Cvecic ve Sokolic (2018), 27 Avrupa Birliği ülkesinde 2005-2014 dönemi için genç işsizliği etkileyen faktörleri dinamik panel veri yöntemini kullanarak analiz etmişlerdir. Analiz sonucunda gelir, enflasyon ve eğitim seviyesinin genç işsizliği azalttığını, aktif işgücü piyasası politikaları harcamaları içerisinde yer alan kamu harcama payının artmasının ise genç işsizliği arttırdığını gözlemlemiştir. Awad (2019), 50 Afrika ülkesinde 1994-2013 dönemi için küreselleşmenin genç işsizlik üzerindeki etkisini Arellano-Bond (A-B) GMM yöntemini kullanarak araştırmıştır. Analiz sonucunda ticari açıklık ve işgücü piyasası regülasyonlarının genç işsizliği azalttığına fakat kentleşmenin genç işsizliği arttırdığına yönelik bulgulara ulaşılmıştır. Polat (2020), Yunanistan'da 1998-2019 dönemi için ekonomik ve politik belirsizliklerin genç işsizliğe etkilerini ARDL yöntemini kullanarak araştırmıştır. Analiz sonucunda ekonomik büyüme ve siyasi belirsizlikler ile genç işsizlik arasında uzun dönemli bir ilişkinin olduğunu ve ekonomi politikalarında yaşanan belirsizliklerdeki artışların genç işsizliği arttıran en önemli unsur olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca hem kısa hem de uzun dönemde ekonomik büyümede yaşanan artışların genç işsizliği azalttığına yönelik bulgulara ulaşılmıştır. Diğer taraftan kısa dönemde faiz oranlarının genç işsizliği arttırdığına ilişkin bulgular elde etmiştir.

Balcı-İzgi ve Arslan (2008), Türkiye'de 1988-2008 dönemi için genç işsizlik, eğitim ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi regresyon analizi yöntemiyle analiz etmişlerdir. Analiz

sonucunda yükseköğretim okullaşma oranı ile genç işsizlik arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığını fakat yükseköğretim okullaşma oranı ile ekonomik büyüme arasında pozitif ve istatistiki olarak anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Kabaklarlı ve Gür (2011), Türkiye’de 2005-2010 dönemi için genç işsizliğin ekonomik belirleyicilerini Johansen eş-bütünleşme yöntemiyle analiz etmişlerdir. Analiz sonucunda, TÜFE ve verimlilik değişkeni olarak kullanılan işçi başına çıktının genç işsizlik oranını pozitif yönde etkilediğini, GSYİH ve yatırımların ise genç işsizlik oranını negatif yönde etkilediğini tespit etmişlerdir. Sayın (2011), Türkiye’de 1988-2010 dönemi için eğitim ve ekonomik büyümenin genç işsizlik üzerindeki etkisini araştırmıştır. Çalışmada Vektör Otoregresif (VAR) modelini kullanmıştır. Analiz sonucunda genç işsizlikten ortaöğretim okullaşma oranına, ortaöğretim okullaşma oranından ekonomik büyümeye, genç işsizlikten ve ortaöğretim okullaşma oranından yükseköğretim okullaşma oranına doğru tek yönlü bir nedensellik ilişkisi tespit etmiştir. Ayrıca genç işsizliği uzun dönemde kendisinden sonra en önemli açıklayıcı değişkenin ekonomik büyüme ve yükseköğretim okullaşma oranı olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Çondur ve Bölükbaş (2014), Türkiye’de 2000-2010 dönemi için işgücü piyasası ve genç işsizlik-ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Çalışmada Granger nedensellik testi kullanılmıştır. Analiz sonucunda genç işsizlikten GSYİH’ya, GSYİH’dan ÜFE’ye doğru ÜFE’den genç işsizliğe ve GSYİH’ya doğru tek yönlü bir nedensellik ilişkisi tespit etmişlerdir. Ayrıca GSYİH ve ÜFE’de meydana gelen değişimlerin dolaylı veya doğrudan olarak genç işsizlik üzerinde etkili olduğunu belirtmişlerdir. Günaydın ve Çetin (2015), Türkiye’de 1988-2013 dönemi için kişi başına reel gelir, ticari açıklık, enflasyon ve doğrudan yabancı sermayenin genç işsizlik üzerindeki etkisini ARDL sınır testi, Vektör hata düzeltme modeli, Granger nedensellik testi yöntemlerini kullanarak araştırmışlardır. Analiz sonucunda, değişkenler arasında uzun dönemli bir ilişkinin olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. Diğer taraftan kısa ve uzun dönemde kişi başına reel gelir, ticari açıklık ve doğrudan yabancı sermayenin genç işsizlik üzerinde negatif ve istatistiki olarak anlamlı bir etkisinin olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca uzun dönemde doğrudan yabancı sermaye ile genç işsizlik arasında çift yönlü diğer yandan kişi başına reel gelir, ticari açıklık ve enflasyondan genç işsizliğe doğru tek yönlü bir nedensellik ilişkisi olduğuna yönelik bulgular elde etmişlerdir. Yazar-Aslan ve Yamak (2015), Türkiye’de 2000-2013 dönemi için ekonomik büyüme ile genç işsizlik arasındaki ilişkiyi Vektör Otoregresif (VAR) modelini kullanarak araştırmışlardır. Analiz sonucunda ekonomik büyümeden genç işsizlik oranına doğru tek yönlü bir nedensellik ilişkisi tespit etmişlerdir. Ayrıca genç işsizlik üzerinde gelecek dönemlerde meydana gelen değişimde ekonomik büyümenin yüksek düzeyde açıklayıcı gücünün olduğuna ve ekonomik büyüme oranında meydana gelen pozitif şoka genç işsizliğin negatif bir tepki verdiği bulgusuna ulaşmışlardır. Sertkaya ve Okur (2016), Türkiye’de 1988-2014 dönemi için genç işsizlik ile GSYH, enflasyon oranı ve yükseköğretim okullaşma oranı arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Çalışmada Johansen eşbütünleşme testi, Vektör Hata Düzeltme Modeli ve Granger Nedensellik testi yöntemlerini kullanmışlardır. Analiz sonucunda enflasyon ve GSYİH’da meydana gelen artışın genç işsizlik oranını arttırdığını, yükseköğretim okullaşma oranındaki artışın ise genç işsizlik oranını azalttığını tespit etmişlerdir. Ayrıca GSYH, enflasyon oranı ve yükseköğretim okullaşma oranından genç işsizliğe doğru tek yönlü bir nedensellik ilişkisi olduğunu tespit etmişlerdir. Bayrak ve Tatlı (2016), Türkiye’de 1988-2014 dönemi için üretici fiyat endeksi, yükseköğretimde okullaşma oranı ve ekonomik büyüme ile genç işsizlik oranı arasındaki ilişkiyi eşbütünleşme testi ve ARDL sınır testi yöntemini kullanarak araştırmışlardır. Analiz sonucunda değişkenler arasında uzun dönemli bir ilişki gözlemlenmiştir. Uzun dönemde üretici fiyat endeksinin ve yükseköğretimde okullaşma oranının genç işsizlik oranı üzerinde negatif ve istatistiki olarak

anamlı bir etkisinin olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca uzun dönemde ekonomik büyüme oranının da genç işsizlik üzerinde negatif bir etkisinin olduğunu bulmuşlar fakat bu etkinin istatistiki olarak anlamsız olduğuna yönelik bulgular elde etmişlerdir. Çondur ve Cömertler-Şimşir (2017), Türkiye’de 1991-2016 dönemi için eğitim harcamaları ve ekonomik büyüme ile genç işsizlik arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Çalışmada En Küçük Kareler yöntemini kullanmışlardır. Analiz sonucunda eğitim harcamalarının GSYİH içindeki payında meydana gelen bir artışın genç işsizliği arttırdığını, GSYİH’daki büyümenin ise genç işsizliği azalttığını tespit etmişlerdir. Arı ve Yıldız (2017), Türkiye’de 1988-2015 dönemi için genç işsizlik oranı ile yükseköğretim okullaşma oranı ve nüfus artış hızı arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışmada Johansen eşbütünleşme ve Vektör Hata Düzeltme Modeli (VECM) yöntemlerini kullanmışlardır. Analiz sonucunda yükseköğretim okullaşma oranı ile nüfus artış hızı değişkenlerinin uzun dönemde genç işsizlik oranı üzerinde pozitif bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymuşlardır. Diğer taraftan yükseköğretim okullaşma oranının, nüfus artış hızına göre genç işsizlik üzerinde daha etkili olduğunu belirtmişlerdir. Sönmez ve Özerkek (2018), Türkiye’de İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırılması 2 (İBBS-2) kapsamında yer alan 26 bölgede 2004-2013 dönemi için genç işsizliğin nedenlerini analiz etmişlerdir. Çalışmada Arellano-Bond dinamik panel yöntemini kullanmışlardır. Analiz sonucunda enflasyon ve göreceli kohort büyüklüğünün (Bölgesel genç iş gücünün (15-24 yaş arası), bölgesel iş gücü içindeki payı) genç işsizlik üzerinde negatif ve anlamlı bir etkisinin olduğunu ancak ekonomik büyüme ile dışa açıklığın genç işsizlik üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını tespit etmişlerdir. Sever ve İğdeli (2018), Türkiye’de 1988-2016 dönemi için genç işsizliği etkileyen faktörleri Johansen eş bütünleşme testi ve hata düzeltme modeli yöntemini kullanarak analiz etmişlerdir. Analiz sonucunda ekonomik krizlerin genç istihdamı azalttığını, diğer taraftan uzun dönemde kişi başına gelirdeki artışların genç işsizliği azalttığını tespit etmişlerdir. Ayrıca uzun dönemde yetişkin işsizliğin, ticari açıklığın ve doğrudan yabancı yatırımların genç istihdamı olumsuz etkilediğine yönelik bulgulara ulaşmışlardır. Abdioğlu ve Albayrak (2018), Türkiye’de 1988-2015 dönemi için genç işsizlik, eğitim ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışmada ARDL sınır testi yöntemini kullanmışlardır. Analiz sonucunda ekonomik büyüme ile yükseköğretim mezun sayısındaki artışın genç işsizliği azalttığını tespit etmişlerdir. Güney ve Balkaya (2018), Türkiye’de 2006-2017 dönemi için kamu harcamalarının ve ticari açıklığın işsizlik ve genç işsizlik üzerindeki etkisini ARDL sınır testi yaklaşımı ve hata düzeltme modeli (ECM) yöntemlerini kullanarak analiz etmişlerdir. Analiz sonucunda cari ve transfer harcamalarında meydana gelen artışın işsizliği arttırdığını, ticari açıklıkta meydana gelen artışın ise işsizliği azalttığını tespit etmişlerdir. Ayrıca yatırım ve transfer harcamalarındaki artışın genç işsizliği arttırdığına, ticari açıklığın ise genç işsizliği azalttığına yönelik bulgulara ulaşmışlardır. Altınöz (2019), Türkiye’de 1998-2015 dönemi için eğitim seviyesi ile genç işsizlik arasındaki ilişkiyi Johansen-Juselius eşbütünleşme testi yöntemiyle analiz etmiştir. Analiz sonucunda lise ve yüksek eğitimde meydana gelen artışın genç işsizliği azalttığı bulgusuna ulaşmıştır. Karahan-Dursun (2019), Türkiye’de 2005-2018 dönemi için doğrudan yabancı yatırımların istihdam üzerindeki etkisini, eğitim seviyelerine göre genç işgücü için araştırmıştır. Çalışmada ARDL sınır testi yöntemi kullanılmıştır. Analiz sonucunda doğrudan yabancı yatırımların sadece meslek lisesi ve yüksek öğretim genç istihdamı üzerinde pozitif etkiye sahip olduğunu ve bu etkinin daha çok yüksek öğretim mezunu genç iş gücünde görüldüğünü tespit etmişlerdir. Bölükbaş (2019), Türkiye’de 2005-2018 dönemi için kamu büyüklüğü ile işsizlik ve genç işsizlik arasındaki ilişkiyi Toda-Yamamoto nedensellik testi ve zamanla değişen nedensellik testi yöntemlerini kullanarak araştırmıştır. Analiz sonucunda kamu büyüklüğünden işsizlik ve genç işsizliğe doğru tek yönlü

bir nedensellik ilişkisi olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca değişkenler arasındaki bu nedensellik ilişkilerinin dönem dönem farklılaştığına yönelik bulgulara ulaşmıştır. Kanberoğlu ve Göçer (2019), Türkiye’de 1995-2017 dönemi için inovasyonun genç işsizlik üzerindeki etkisini Granger Nedensellik testi yöntemiyle araştırmışlardır. Analiz sonucunda Ar-Ge yatırımları ve teknolojiye dayalı ithalat değişkenlerinden genç işsizliğe doğru bir nedensellik ilişkisi olduğunu tespit etmişlerdir. İğdeli ve Sever (2020), Türkiye’de Düzey II bölgelerinde 2004-2017 dönemi için inovasyonun genç işsizlik üzerindeki etkisini panel ARDL yönetimi ile araştırmışlardır. Analiz sonucunda inovasyon ile genç işsizlik arasında uzun dönemde anlamlı bir ilişkinin olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. Ayrıca uzun dönemde inovasyonun ve kişi başına düşen gelirin genç işsizliği azalttığını nüfusun ise genç işsizliği arttırdığını tespit etmişlerdir. Diğer taraftan kısa dönemde ise inovasyon ile nüfusun genç işsizlik üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını fakat kişi başına düşen gelirin genç işsizliği azalttığını ifade etmişlerdir. Topçu ve Biçimveren (2020), Türkiye’de İBBS-2 düzeyinde yer alan 26 bölgede 2004-2019 dönemi için genç işsizliğin dinamiklerini ve bu dinamiklerin cinsiyete göre farklılaşp farklılaşmadığını panel veri yöntemini kullanarak araştırmışlardır. Analiz sonucunda kişi başına gelir değişkeninin hem toplam genç işsizlik hem de cinsiyete göre genç işsizlik üzerinde negatif etkiye sahip olduğunu tespit etmişlerdir. Görelî kohort büyüklüğü ve iç göçün ise toplam genç işsizliğini, genç kadın işsizliğini ve genç erkek işsizliğini pozitif etkilediğine yönelik bulgulara ulaşmışlardır. Enflasyon oranındaki ve ilk evlenme yaşındaki artışın genç kadın işsizliğini arttırdığına, genç erkek işsizliğini ise azalttığına yönelik bulgular elde etmişlerdir.

3. Yöntem, Analiz ve Bulgular

Çalışmada, 55 gelişmiş ve gelişmekte olan ülkede genç işsizliği etkileyen faktörler analiz edilmektedir. Belirtilen ülke grubu Arjantin, Avustralya, Avusturya, Belçika, Brezilya, Bulgaristan, Kanada, Şili, Kolombiya, Kosta Rika, Hırvatistan, Çekya, Danimarka, Mısır, Estonya, Finlandiya, Fransa, Gürcistan, Almanya, Yunanistan, Hong Kong, Çin, Macaristan, Endonezya, İrlanda, İsrail, İtalya, Japonya, Güney Kore, Letonya, Litvanya, Malezya, Meksika, Hollanda, Yeni Zelanda, Norveç, Paraguay, Peru, Filipinler, Polonya, Portekiz, Romanya, Rusya Federasyonu, Sırbistan, Slovakya, Slovenya, Güney Afrika, İspanya, İsveç, İsviçre, Tayland, Türkiye, Birleşik Krallık, Amerika Birleşik Devletleri ve Uruguay’dan oluşmaktadır. Analiz dönemi 2002-2019 yıllarını kapsamaktadır. Analize dâhil edilen ülke grubu verilerin temin edilebilirliğine göre belirlenmiştir.

3.1. Ekonometrik Yöntem ve Model

Ekonometrik yöntem olarak panel veri analizi kullanılmıştır. Analizler belirli bir ülkede belirli bir zaman dilimini içerdiği için bu yöntem tercih edilmiştir. Panel veri analizi sağladığı bazı avantajlar nedeniyle oldukça kullanışlıdır. İlk aşamada, hem yatay kesit hem de zaman serisi şeklinde çok sayıda gözlem değeriyle gerçekleştirilen tahminlerin daha güvenilir olacağı ifade edilebilir. İkinci aşamada ise, bağımsız değişkenler kesit ve boyut şeklinde farklılaştığı için çoklu doğrusallık sorununun ortaya çıkma ihtimali düşmektedir. Panel veri regresyonunun tahmininde kullanılan model, (1) numaralı denklemde görülmektedir.

$$G\dot{I}_{it} = \beta_0 + \beta_1 GSY\dot{I}H_{it} + \beta_2 DA_{it} + \beta_3 YTRM_{it} + \beta_4 LNFS_{it} + \beta_5 ENF_{it} + \beta_6 DYY_{it} + \beta_7 KH_{it} + u_{it} \quad (1)$$

$$u_{it} = \mu_i + v_{it} \quad (2)$$

Modelde genç işsizlik oranını etkileyen çeşitli değişkenlerin etkisi araştırılmaktadır. (1) numaralı denklemde i ülkeleri ve t zamanı ifade etmektedir. Bağımlı değişken ($G\dot{I}$) genç işsizlik oranını göstermektedir. Modeldeki diğer bağımsız değişkenler gayri safi yurtiçi hâsıla ($GSY\dot{I}H$), dışa açıklık oranı (DA), toplam sabit sermaye yatırımları ($YTRM$), ülke nüfusu (NFS), enflasyon oranı (ENF), doğrudan yabancı yatırımlar (DYY) ve kamu harcamaları (KH)'dir. (2) numaralı denklemde u_{it} gözlenemeyen bireysel etkiyi, v_{it} hata terimlerini göstermektedir. μ_i ise zamanla değişmeyen ve regresyona dahil olmayan bireysel etkileri tanımlamaktadır (Baltagi, 2005: 11). (1) numaralı modelde sabit veya tesadüfi etkiler yaklaşımlarından hangisinin kullanılacağı Hausman testi ile belirlenmektedir. Ardından Breusch-Pagan LM ve F testi kullanılarak her iki model havuzlanmış regresyon modeli karşısında sınanmaktadır. Böylece, hangi yaklaşımın kullanılacağına karar verilmektedir.

3.2. Veri Seti

Analizlerde yıllık frekansta veriler kullanılmıştır. Ampirik tahminde kullanılan modeldeki değişkenlere ilişkin açıklamalar tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1: Değişkenlere İlişkin Açıklamalar

Değişken	Veri	Beklenen İlişki	Veri Kaynağı
$G\dot{I}$	Genç İşsizlik Oranı (%)	Bağımlı Değ.	Dünya Bankası
$GSY\dot{I}H$	Gayrisafi Yurtiçi Hasıla (%)	-	Dünya Bankası
DA	İhracat+İthalat (% $GSY\dot{I}H$)	+/-	Dünya Bankası
$YTRM$	Toplam Sabit Sermaye Yatırımı (% $GSY\dot{I}H$)	-	Dünya Bankası
NFS	Nüfus (log)	+	Dünya Bankası
ENF	Enflasyon (%)	+	Dünya Bankası
DYY	Doğrudan Yabancı Yatırımlar (% $GSY\dot{I}H$)	+/-	Dünya Bankası
KH	Kamu Harcamaları (% $GSY\dot{I}H$)	+/-	Dünya Bankası

Modelde bağımlı değişken genç işsizlik olarak belirlenmiştir. Bu değişken söz konusu ülkelerde genç işsizlik oranını göstermektedir. Modelin birinci bağımsız değişkeni olarak gayri safi yurtiçi hâsıla kullanılmıştır. Bu değişken ülkelerin ekonomik büyüme oranlarını göstermektedir. İktisat teorisinde, gelir ve işsizlik ilişkisi çoğunlukla Okun (1962)'ye dayandırılarak açıklanmaktadır. Okun yasasından hareketle gelir ve işsizlik oranları arasında ters yönlü bir ilişki olması öngörülmektedir. Bu doğrultuda, $GSY\dot{I}H$ değişkeninin katsayısının negatif olması beklenmektedir. İkinci bağımsız değişken dışa açıklık oranıdır. Söz konusu değişken, ihracat ve ithalat toplamının $GSY\dot{I}H$ 'ya oranını göstermektedir. İhracatın artması üretim, ölçek ekonomisi ve verimlilikte artış oluşturmaktadır. Bununla birlikte, hammadde ve ara malı ithalinin artması da üretim artışına neden olmaktadır. İthal mal girişi ise üretim rekabetini artırıp, sektörel dinamizm oluşturacaktır. Bütün bu faktörler ticari açıklığın genç

İşsizlik oranlarını düşürmesini sağlayacaktır. Diğer taraftan, özellikle emek arzının fazla olduğu gelişmekte olan ülkelerde emek yoğun üretimin olduğu malların ithalatının artması ve ithalat vasıtasıyla üretimde makinalaşmanın artması işsizlik oranlarını artıracaktır (Ayhan, 2018: 118-119). Bu faktörlere bağlı olarak DA değişkeninin katsayısının pozitif veya negatif olabileceği beklenmektedir. Üçüncü bağımsız değişken toplam yatırımlardır. Bu değişken toplam sabit sermaye yatırımını göstermektedir. Harrod-Domar büyüme modellerinde üretimi artırmanın temel koşulu yatırımlar olarak değerlendirilmiştir. Bu bağlamda, yatırımlardaki artışın üretim vasıtasıyla genç işsizlik oranlarını düşürücü bir etki oluşturacağı tahmin edilmektedir. Nüfus değişkeni söz konusu ülkelerin toplam nüfusunu göstermektedir. Ülke nüfusundaki artışın genç işgücünü de artıracığı dikkate alındığında genç işsizliği artırması beklenmektedir. Bu doğrultuda, söz konusu değişkenin katsayısının pozitif olması beklenmektedir. Enflasyon değişkeni söz konusu ülkelerdeki fiyat değişimlerini göstermektedir. Teorik olarak incelendiğinde enflasyon ve işsizlik arasındaki ilişkinin genel olarak Phillips eğrisi ile açıklandığı ifade edilebilir. Bununla birlikte, Phillips eğrisi çeşitli ekonomik yaklaşımlar çerçevesinde analiz edilmiştir. Buna göre, ilk ortaya çıktığında enflasyon ve işsizlik arasında ters yönlü bir ilişki olduğu savunulurken, son dönemde yeni klasik iktisatçılar enflasyon ve işsizlik arasında bir değiş-tokuş olmadığını ifade etmektedirler. Bu sonuca göre, enflasyon oranlarının işsizlik oranlarını ya ters yönde etkilemesi ya da herhangi bir etkide bulunmaması şeklinde bir ampirik sonuç beklenmektedir (Polat, 2019: 788). DYY değişkeni söz konusu ülkeye yönelik doğrudan yabancı yatırımları göstermektedir. Doğrudan yabancı yatırımların yeni iş imkânları oluşturarak çoğunlukla istihdam düzeyini artırdığı söylenebilir. Bununla birlikte, doğrudan yabancı yatırımlar aynı zamanda gerçekleştirildiği ülkeye ileri teknolojik aletler ve yönetim tekniklerini de beraberinde götürmektedir. Emek yoğun üretimin yapıldığı ülkelerde yapılacak yenilik getirici yatırımlar emeğin kullanımını azaltıcı nitelikte olursa istihdam üzerinde negatif etkide bulunabileceği söylenebilir. Ayrıca, doğrudan yabancı yatırımların yerel yatırımlar üzerinde dışlayıcı etkisinin bulunduğu bazı durumlarda söz konusudur (Jude, 2018). Bu bağlamda, DYY'nin katsayısının pozitif veya negatif olabileceği değerlendirilmektedir. Modelde son bağımsız değişken ise kamu harcamalarıdır. Klasik iktisadi düşünce kamu müdahalesinin olmadığı durumlarda ekonominin kendiliğinden tam istihdama geleceğini savunmaktadır. Keynezyen görüş ise, ekonominin eksik istihdam durumundan kurtulmasının yegâne yolunun kamu büyüklüğünü artırmak olduğunu savunmaktadır. Daha sonra, kamu kesiminin istihdam piyasalarına etkisine yönelik çeşitli görüşler ortaya koyulmuştur. Kamu kesimindeki büyümenin işsizliğe neden olacağını savunan görüş temel olarak iki husus üzerinde durmaktadır. Birincisi, kamunun ekonomide aktif şekilde yer alması kaynak dağılımını bozarak özel yatırımları dışlayıcı bir etkiye neden olmaktadır. İkinci olarak ise, kamu harcamaları veya açığındaki artışın uzun dönemde makroekonomik istikrarı zedeleyici bir etki ortaya çıkaracağı savunulmaktadır. Kamu kesiminin istihdam piyasalarına olumlu katkı yapacağını savunan görüşe göre ise, özellikle kriz dönemlerinde uygulanan genişletici ekonomi politikaları ekonomide istihdamı artırıcı bir etkiye sahip olacaktır (Durkaya ve Ceylan, 2016: 27). Bu çerçevede, kamu harcamaları değişkeninin katsayısının pozitif veya negatif olması beklenmektedir.

Çalışmada kullanılan değişkenlerden nüfus logaritmik formda; diğer değişkenler oran olarak kullanılmıştır. Bununla birlikte, bütün değişkenler Dünya Bankası veri tabanından elde edilmiştir.

3. 3. Analiz Sonuçları

Panel regresyon tahminine geçmeden önce ilk aşamada, modelin tahmin edileceği verilerin durağan olması gerekmektedir. Bu doğrultuda serilerin durağanlığı araştırılmaktadır. Bununla birlikte, serilerin durağanlığının araştırıldığı birim kök testinin seçiminde yatay kesit bağımlılığı belirleyici olmaktadır. Serilerde yatay kesit bağımlılığı sorunu söz konusuysa, serilerin durağanlığının araştırılmasında yatay kesit bağımlılığını dikkate alan 2. nesil birim kök testleri kullanılmaktadır. Bu doğrultuda, tablo 2 serilerin yatay kesit bağımlılığı sorununun araştırıldığı test sonuçlarını vermektedir. Buna göre, Breusch-Pagan LM, Pesaran scaled LM, Bias-corrected scaled LM ve Pesaran CD testleri yapılmıştır. Dört testin sonucu da, bütün değişkenlerde yatay kesit bağımlılığı sorunu olduğunu göstermektedir.

Tablo 2: Yatay Kesit Bağımlılığı Testleri

	Breusch-Pagan LM	Pesaran scaled LM	Bias-corrected scaled LM	Pesaran CD
Gİ	5783.184***	81.35278***	79.76455***	20.25148***
GSYİH	8152.617***	125.6432***	124.0549***	80.29616***
DA	10148.32***	162.9477***	161.3595***	36.63110***
YTRM	5551.745***	77.02663***	75.43840***	19.79439***
NFS	21242.34***	368.4523***	366.8640***	37.65517***
ENF	5723.402***	80.23532***	78.64709***	52.89105***
DYY	2710.100***	23.90946***	22.32123***	24.83665***
KH	7318.019***	110.0425***	108.4543***	28.95353***

Değişkenlere ilişkin serilerde yatay kesit bağımlılığı sorunu bulunduğu sonucuna ulaşıldığı için 2. nesil birim kök testi kullanılmasına karar verilmektedir. Bu doğrultuda, Pesaran (2007)'nin önerdiği CADF birim kök testi yapılmıştır. Tablo 3 CADF birim kök testi sonuçlarını göstermektedir. Birim kök testi sonuçları, Gİ, GSYİH, NFS, ENF ve DYY değişkenlerinin düzey halde, DA, YTRM ve KH değişkenlerinin birinci farkı alındığında durağan olduğunu göstermektedir. Değişkenler durağanlık seviyeleri dikkate alınarak fark alma yöntemiyle durağan hale getirilmiştir.

Tablo 3: CADF Birim Kök Testi Sonuçları

	Düzye		Birinci Fark	
	İstatistik Değeri	Olasılık	İstatistik Değeri	Olasılık
Gİ	-1.478	0.070	-	-
GSYİH	-2.016	0.020	-	-
DA	2.731	0.997	-4.416	0.000
YTRM	2.058	0.980	-3.871	0.000
LNFS	-2.314	0.000	-	-
ENF	-8.094	0.000	-	-
DYY	-2.220	0.013	-	-
KM	0.330	0.629	-2.526	0.006

Panel regresyon tahmininde kullanılan tesadüfi etkiler, sabit etkiler veya havuzlanmış regresyon yöntemlerinden hangisinin kullanılacağına çeşitli testler sonucu karar verilmektedir. Bu doğrultuda, tablo 4 Hausman, Breusch-Pagan LM ve F testi sonuçlarını göstermektedir. Hausman testinde istatistik değeri 12.95, olasılık değeri 0.04 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuca göre, %5 anlamlılık düzeyinde tesadüfi etkiler modelinin kullanılmasını ifade eden H_0 hipotezi reddedilmektedir. Dolayısıyla, sabit etkiler modeli tesadüfi etkiler modeline tercih edilmektedir. F testinde ise istatistik değeri 71.66, olasılık değeri 0.00 olarak hesaplanmıştır. Buna göre, sabit etkiler modeli havuzlanmış regresyon modeline tercih edilmektedir. Breusch-Pagan LM testinde ise olasılık değeri 0.00 olarak hesaplanmış ve tesadüfi etkiler modeli havuzlanmış regresyon modeline tercih edilmektedir. Üç test sonucu birlikte dikkate alındığında, (1) numaralı denklemde gösterilen modelin sabit etkiler yaklaşımı dikkate alınarak tahmin edilmesine karar verilmiştir.

Tablo 4: Hausman, Breusch-Pagan LM ve F Testi

	İstatistik Değeri	Olasılık Değeri
Hausman Testi	12.95	0.0438
Breusch-Pagan LM Testi	3398.86	0.0000
F Testi	71.66	0.0000
Değiştirilmiş Wald Testi	16948.22	0.0000
Pesaran Testi	17.145	0.0000
Friedman Testi	86.571	0.0025
Değiştirilmiş Bhargava vd. Durbin-Watson Testi	0.462	
Baltagi-Wu LBI Testi	0.665	

Tablo 4 aynı zamanda tahmin edilen sabit etkiler modelinin istatistiksel sorunlarının araştırıldığı çeşitli test sonuçlarını da içermektedir. Buna göre, ilk olarak değişen varyans sorununun araştırılması amacıyla Değiştirilmiş Wald Testi yapılmıştır. Söz konusu testte, değişen varyans sorunu olmadığı şeklinde kurulan boş hipotez reddedilmekte ve tahminlerde değişen varyans sorunu olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. İkinci olarak, kesitler arası bağımsızlık sorunu araştırılmıştır. Pesaran ve Friedman testi sonuçlarına göre, tahminlerde yatay kesit bağımlılığı sorunu bulunmaktadır. Son olarak, otokorelasyon sorununu araştırmak için Değiştirilmiş Bhargava Durbin-Watson ve Baltagi-Wu LBI testi gerçekleştirilmiştir. Test istatistikleri sırasıyla 0.46 ve 0.66 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan istatistik değerleri 2'den küçük olduğu için sabit etkiler dikkate alınarak gerçekleştirilen tahminlerde otokorelasyon sorunu olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Tahminlerde ortaya çıkan istatistiksel sorunlar nedeniyle sabit etkiler modelinin tahmininde dirençli tahminciler kullanılmıştır. Driscoll ve Kraay tahmincisi kullanılarak elde edilen tahmin sonuçları tablo 5'de yer almaktadır. Tahmin sonuçlarına göre, ekonomik büyüme, enflasyon ve kamu harcamalarındaki artış genç işsizliği azaltıcı etkide bulunmaktadır. Kamu harcamalarının ortaya çıkardığı etki diğer değişkenlere göre daha büyüktür. Dışa açıklık ise genç işsizliği artırıcı bir etkiye sahiptir. Bu değişkenlerin dışında yatırımlar, nüfus ve doğrudan yabancı yatırımların genç işsizlik oranları üzerinde istatistiksel açıdan anlamlı bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Tablo 5: Sabit Etkili Model Tahmin Sonuçları

Değişken	Katsayı	Drisc/Kraay Std. Hat.	Olasılık Değeri
EB	-0.814	0.139	0.000
DA	0.142	0.025	0.000
YTRM	-0.047	0.137	0.730
LNFS	0.328	1.640	0.842
ENF	-0.281	0.083	0.001
DYY	0.045	0.026	0.101
KH	-2.390	0.501	0.000
C	16.002	27.024	0.556
F İstatistik Değeri: 17.61			
Olasılık Değeri: 0.0000			

Teorik beklentilerle ilişkilendirdiğinde, ekonometrik bulguların uyumlu olduğu söylenebilir. Buna göre, her ne kadar son dönemde enflasyon ve işsizlik arasında ilişki olmadığını savunan Yeni Klasik İktisadi görüşe rağmen, kısa dönemde enflasyon ve işsizlik arasında değiş-tokuş olduğunu vurgulayan güçlü bir teorik altyapı da bulunmaktadır. Bu doğrultuda, enflasyonun genç işsizliğini artırdığı şeklindeki ekonometrik sonuç teorik beklentilerle uyumludur. Kamu harcamalarındaki artışın da özellikle ekonominin eksik istihdamda bulunduğu durumlarda işsizliği azaltmada güçlü bir politika aracı olacağı ifade edilmektedir. Bu bağlamda kamu harcamalarına ilişkin elde edilen katsayı da beklentilerle uyumludur. Diğer taraftan, özellikle emek yoğun üretimin olduğu malların ithalatının artmasının bu ülkelerde işsizliği artıracığı yönündeki görüşten hareketle dışa açıklık oranının genç işsizliği artırdığı şeklindeki sonucunda teorik beklentilerle uyumlu olduğu söylenebilir.

4. Sonuç

Üretim sürecinin en önemli faktörlerinden biri şüphesiz emek girdisidir. Bu nedenle ülkelerin temel ekonomik hedeflerinin başında tam istihdamı sağlamak gelmektedir. Tam istihdam sağlanamadığı durumlarda işsizlik olgusu ortaya çıkmaktadır. İşsizlik olgusu ekonomik ve sosyal boyutları olan çok yönlü bir sorundur. İşsizlik olgusunun alt bileşenlerinden olan genç işsizlik ise günümüzde gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin ön plana çıkmaya başlayan sorunlarının başında gelmektedir. Birçok ulusal ve uluslararası örgüt 15-24 yaş aralığında yer alan işçi grubunu genç işçi olarak tanımlamaktadır. Bu doğrultuda, 15-24 yaşları arasında yer alan çalışmaya istekli ancak iş bulamayan kesime genç işsiz adı verilmektedir. Diğer taraftan, genç işgücü arzının potansiyelinden etkin bir şekilde faydalanılmasının ülkelerin ekonomik büyüme ve kalkınma hedeflerine ciddi bir katkı sağlayacağı söylenebilir. Bu potansiyelden faydalanılamaması durumunda ise ciddi ekonomik ve sosyal kayıplar ortaya çıktığı gözlemlenmektedir. Genç işsizliğe neden olabilecek çok sayıda faktör vardır. Bu faktörler, işgücünün kendine özgü niteliklerinden kaynaklanabildiği gibi işgücü piyasalarının yapısına bağlı çeşitli durumlarda genç işsizliğe neden olabilecektir. Bu bağlamda, genç işsizliğe neden olabilecek birçok mikro ve makro nedenden bahsedilebilecektir. Bu doğrultuda, çalışma 55 gelişmiş ve gelişmekte olan ülkede genç işsizliği etkileyen çeşitli makroekonomik faktörleri ekonometrik olarak analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Çalışmada analiz yöntemi olarak panel regresyon yaklaşımı kullanılmıştır. Çalışmanın analizleri, 55 gelişmiş ve gelişmekte olan ülkede 2002-2019 dönemini kapsamaktadır. Çalışmada, ilk aşamada birim kök testi yaparak serilerin durağanlığına karar verilmiştir. Ardından modelin tahmininde tercih edilecek yaklaşımlara ilişkin sınamalar yapılmış ve sabit etkiler tahmininin kullanılmasına karar verilmiştir. Daha sonra tahminlerin sağlamlığına ilişkin testler yapılmış ve tahminlerde otokorelasyon, değişen varyans ve yatay kesit bağımlılığı sorunu bulunduğu karar verilmiştir. Bu sorunları göz önünde bulundurarak, tahminde Driscoll-Kraay dirençli tahmincileri kullanılmıştır. Elde edilen ekonometrik sonuçlara göre, GSYİH, enflasyon ve kamu harcamalarındaki artış genç işsizliği azaltıcı bir etki ortaya çıkarmaktadır. Aksine, dışa açıklık oranındaki artış genç işsizliği artırıcı bir etki ortaya çıkarmaktadır. Sabit sermaye yatırımları, nüfus ve doğrudan yabancı yatırımların ise genç işsizlik üzerinde istatistiksel açıdan anlamlı bir etkiye sahip olmadığı görülmüştür.

Elde edilen sonuçlar, iktisadi düşüncenin gelişiminde uzunca bir süredir ifade edilen gelir, enflasyon ve kamu harcamaları ile işsizlik arasındaki ters yönlü ilişkinin söz konusu ülkelerde belirlenen dönemde gerçekleştirilen analizde de geçerli olduğunu kanıtlamaktadır. Bununla birlikte, katsayıların niceliği dikkate alındığında Keynezyen kamusal büyüklüğü artırıcı politikaların genç işsizlik üzerinde oldukça etkili olduğunu göstermiştir. Çalışma, genç işsizlik üzerinde seçilen makroekonomik değişkenlerin etkisini analiz etse de, genç işsizliği bireysel ve toplumsal faktörlerle birlikte ele alınması gereken çok boyutlu bir konudur. Bu bağlamda, salt makro boyutlarla politika tasarımlarında bulunulması etkili sonuçlar vermeyebilecektir. Bu çerçevede, genç işsizlik üzerinde etkisi olan mikro faktörlerin de dikkate alındığı analizler önemli sonuçlar elde edilmesini sağlayacaktır.

Kaynakça

- Abdioğlu, Z. ve Albayrak, N. (2018). Genç İşsizlik, Eğitim ve Ekonomik Büyüme: Türkiye Örneği. *Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi*, 7(13), 8-20.
- Adak, N. (2010). Sosyal Bir Problem Olarak İşsizlik ve Sonuçları. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 21(2), 105-116.
- Akhtar, S. ve Shahnaz, L. (2006). Understanding the Youth Unemployment Conundrum in Pakistan: Preliminary Empirical Macro-Micro Analysis. Discussion Paper Series No. 4, Center for Research on Poverty Reduction and Income Distribution, Islamabad.
- Altınöz, U. (2019). Türkiye’de İşgücü Piyasasında Eğitim Seviyesi Genç İşsizlik Üzerindeki Etkili Mi? *Ekonometrik Analiz. Journal of Ekonomi, Türkiye Ekonomisi | Özel Sayısı*, 14.
- Anyanwu, J. (2014). Does Intra-African Trade Reduce Youth Unemployment in Africa? *African Development Review*, 26(2), 286-309.
- Arı, E. ve Yıldız, A. (2017). Eşbütünleşme Analizi ile Genç İşsizliği Etkileyen Değişkenlerin Araştırılması. *The Journal of Operations Research, Statistics, Econometrics and Management Information Systems*, 309-316.
- Awad, A. (2019). Economic Globalisation and Youth Unemployment: Evidence from African Countries. *International Economic Journal*, 33(2), 252–269.
- Ayhan, F. (2016). Youth Unemployment as a Growing Global Threat. *Actual Problems of Economics*, 7(181), 262-269.
- Ayhan, F. (2018). Türkiye Ekonomisinde İhracat, İthalat ve İstihdam Düzeyi İlişkinin Uygulamalı Analizi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İİBF Dergisi*, 8(2), 115-135.
- Balcı-İzgi B. (2012). Genç İşsizliği ve Eğitim ile Olan İlişkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(41), 295-310.
- Balcı-İzgi, B. ve Arslan, İ. (2008). Türkiye’de Genç İşsizliği, Eğitim ve Büyüme İlişkisi. 2.Ulusal İktisat Kongresi, İzmir.
- Balcı-İzgi, B. ve Konu, A. (2019). Genç İşsizliğini Belirleyen Unsurlar: BRICS Ülkeleri ile Türkiye Panel ARDL Uygulaması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(1), 95–112.
- Baltagi, B. H. (2005). *Econometric Analysis of Panel Data*. John Wiley&Sons, Ltd.
- Baran, A. G., Olgun, C. K. ve Erbuğ, E. (2013). Avrupa Ülkelerinde ve Türkiye’de Genç İşsizliğinin İstatistiksel Göstergelerle Analizi. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 62-84.
- Bayrak, R. ve Tatlı, H. (2016). Short- and Long-Term Analysis of Some Factors Effecting Youth Unemployment in Turkey. *Theoretical & Applied Economics*, 23(3), 229–242.
- Bedir, E. ve Uyanık, Y. (2006). Rosetta Planının Analizi ve Türkiye’nin Sosyo-Ekonomik Şartlarında Uygulanabilirliği. Ankara, 1-69.
- Bingöl, U. (2019). Türk İşgücü Piyasasında Genç İşsizliği ile Mücadele Konseptinin On Birinci Kalkınma Planı, Eğitim 2023 Vizyonu ve Ulusal İstihdam Stratejisi Çerçevesinde Değerlendirilmesi. (Yavuz Kağan Yasım (Ed.). *İşgücü Piyasalarında Dezavantajlı Gruplar İçinde* (s. 143-165), Ankara: Türk Metal Sendikası Araştırma ve Eğitim Merkezi.
- Bölükbaş, M. (2019). Kamu Büyüklüğü İşsizliğin ve Genç İşsizliğin Nedeni Midir? Türkiye Örneği. *Aydın İktisat Fakültesi Dergisi* 3(2), 1-17.
- Choudhry, M. T., Marelli, E. ve Signorelli, M. (2010). The Impact of Financial Crises on Youth Unemployment Rate. *Quaderni del Dipartimento di Economia, Finanza e Statistica*, 79, 1-18.
- Coenjaerts, C., Ernst, C., Fortuny, M., Rei, D. ve Pilgrim, M. (2009). Youth Employment through Activation Strategies. ILO Employment Working Paper, No. 163.

- Cvecic, I. ve Sokolic, D. (2018). Impact of Public Expenditure in Labour Market Policies and Other Selected Factors on Youth Unemployment. *Economic Research-Ekonomiska Istraživanja*, 31(1), 2060-2080.
- Çondur, F. ve Bölükbaş, M. (2014). Türkiye’de İşgücü Piyasası ve Genç İşsizlik Büyüme İlişkisi Üzerine Bir İnceleme. *Amme İdaresi Dergisi*, 47(2), 77-93.
- Çondur, F. ve Cömertler-Şimşir, N. (2017). Türkiye’de Eğitim Harcamaları, Ekonomik Büyüme ve Genç İşsizlik İlişkilerinin Analizi. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 2(6), 44-58.
- Demidova O. ve Signorelli M. (2012). Determinants of Youth Unemployment in Russian Regions. *Post Communist Economies*, 2, 191-217.
- Dietrich, H. ve Möller, J. (2015). Youth Unemployment in Europe–Business Cycle and Institutional Effects. *International Economics and Economic Policy*, 13(1), 5-25.
- D’Ippolito, N. (2011), Youth Unemployment the Cases of Denmark and Italy, Department of Economics Copenhagen Business School, Number of UBS: 180279.
- Durkaya, M., ve Ceylan, S. (2016). İşsizliğin Azaltılmasında Kamu Kesimi Büyüklüğünün Rolü. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 53(615), 23–40.
- Günaydın, D. ve Çetin, M. (2015). Genç İşsizliğin Temel Makroekonomik Belirleyicileri: Ampirik Bir Analiz. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22, 17-34.
- Güney, A. ve Balkaya, E. (2018). Kamu Harcamaları ve Ticari Açıklığın İşsizlik ve Genç İşsizliğe Etkisi. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 49–74.
- International Labour Office (ILO). (2001). *Social Security: A New Consensus*, Geneva: International Labour Office Pub.
- Işık, V. (2016). Türkiye’de Genç İşsizliği ve Genç Nüfusta Atalet. *Emek ve Toplum Dergisi*, 5(11), 130-145.
- İğdeli, A. ve Sever, E. (2020). İnovasyonun Genç İşsizlik Üzerindeki Etkisi: Türkiye’de Düzey II Bölgeleri Örneği. *Anemon Muş Alparslan Üni. Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(3) 771–779.
- Jude, C. (2018). Does FDI Crowd Out Domestic Investment in Transition Countries?. *Economics of Transition and Institutional Change*, 27(1), 163-200.
- Kabaklarlı, E. ve Gür, M. (2011). Türkiye’de Genç İşsizlik Sorunu ve Ekonomik Belirleyicilerinin Uzun Dönem Eş-Bütünleşme Analizi. https://acikerisim.aku.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11630/7371/Turkiye_de_Genc_Issizlik_Sorunu_ve_Ekono.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Erişim Tarihi, 10.09.2020).
- Kanberoğlu, Z. ve Göçer, M. (2019). Türkiye’de inovasyonun Genç İşsizlik Üzerindeki Etkisi. *International Journal of Economics and Politics Sciences Academic Researches*, 3(9), 61-78.
- Karabıyık, İ. (2009). Avantaj ve Dezavantajlarıyla Genç İşsizliğinin Değerlendirilmesi. *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 13(3/4), 298-299.
- Karahan-Dursun, P. (2019). Doğrudan Yabancı Yatırımların Eğitim Düzeylerine Göre Genç İstihdam Üzerindeki Etkisi: Türkiye Örneği. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 56(649), 83–111.
- Marelli, E., Choudhry, M.T. ve Signorelli, M. (2013). Youth and Total Unemployment Rate: The Impact of Policies and Institutions. *Rivista Internazionale Di Scienze Sociali*, 121(1), 63-86.
- Marelli, E. ve Vakulenko, E. (2016). Youth Unemployment in Italy and Russia: Aggregate Trends and Individual Determinants. *The Economic and Labour Relations Review*, 27(3), 387-405.

- Mastar-Özcan, P., Tepekule, U. ve Kayalidere, G. (2016). Eğitim Kalitesinin Genç İşsizliği ile İlişkisi: PISA Test Sonuçları Üzerinden Bir Değerlendirme. Aydın İktisat Fakültesi Dergisi, 1(2), 89-113.
- Murat, S. ve Şahin, L. (2011). AB Uyum Sürecinde Genç İşsizliği. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları.
- Okun, A. M. (1962). Potential GNP: Its Measurement and Significance. Cowles Foundation Paper.
- O'Higgins, N. (2012). This Time It's Different? Youth Labour Markets During "The Great Recession". Comparative Economic Studies, 54(2), 395-412.
- Pesaran, M. H. (2007). A Simple Panel Unit Root Test in the Presence of Cross-Section Dependence. Journal of Applied Econometrics, 22: 265-312.
- Polat, E. (2019). İşsizlik ile Enflasyon Arasındaki İlişki: Türkiye'deki Düzey-2 Bölgeleri İçin Ampirik Bir Analiz. Yönetim ve Ekonomi, 26(3), 783-799.
- Polat, M. A. (2020). Ekonomik ve Politik Belirsizliklerin Yunanistan'daki Genç İşsizliğe Etkileri: Ampirik Bir Analiz. Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 18(2), 128-148.
- Sayın, F. (2011). Türkiye'de 1988-2010 Döneminde Eğitim ve Büyümenin Genç İşsizliğine Etkisinin Analizi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 13(4), 33-53.
- Sertkaya, Y. ve Okur, A. (2016). Türkiye'de Genç İşsizliğinin Belirleyicilerine Yönelik Ekonometrik Bir Analiz. Ardahan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 3, 155-168.
- Sever, E. ve İğdeli, A. (2018). The Determining Factors of Youth Unemployment in Developing Countries: The Case of Turkey. Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi, 8(1), 75-83.
- Schmid, G. (2013). Youth Unemployment in Korea: From a German and Transitional Labour Market Point of View. IZA Policy Paper, 63, 1-28.
- Shuryhina, V. (2016). Japan's Economy Between Market, State and Society Unemployment Policy: Youth Unemployment in Japan. University of Duisburg-Essen Mercator School of Management Chair of East Asian Economics Japan and Korea.
- Soylu, B. ve Aydın, B. N. (2020). Genç İşsizliğin Gelişimi, Belirleyicileri ve İktisadi Politikalar: Avrupa Birliği-Türkiye Karşılaştırması. EKEV Akademi Dergisi, 24(82), 339-360.
- Sönmez, F. D. ve Özerkek, Y. (2018). Türkiye'de Bölgesel Genç İşsizliğin Belirleyicileri. Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 40(2), 297-318.
- Topçu, M. ve Biçimveren, L. (2020). Türkiye'de Bölgesel Genç İşsizlik: Belirleyiciler Cinsiyete Göre Değişken Mi? İktisat Politikası Araştırmaları Dergisi, 7(2), 51-68.
- World Bank. (2013). World Development Report 2013: Jobs. Washington, DC: World Bank.
- World Bank. (2020). Veri. Web: www.worldbank.org (Erişim Tarihi: 30.07.2020)
- Yavuzaslan, K., Damar, B., Sözmez, B., Özdaş, B., Uyar, N. ve Akılotu, E. (2017). Türkiye'de Genç İşsizliğin, İşsizlik Histerisi Çerçevesinde Yapısal Kırılmalar Testi ile Analizi. Aydın İktisat Fakültesi Dergisi, 2(1), 21-32.
- Yazar-Aslan, B. ve Yamak (2015). Türkiye'de 2000-2013 Döneminde Büyümenin Genç İşsizliğe Etkisinin Vektör Otoregresif Model ile Analizi. Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 16. Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Kongresi Özel Sayısı, 317-333.
- Yıldırım K., Karaman D. ve Taşdemir, M. (2008). Makroekonomi. 7. Basım, Ankara: Seçkin Yayıncılık.